

Motion till riksdagen 2008/09:N293

av **Lennart Axelsson m.fl. (s)**

Utveckling av gruvnäringen i Bergslagen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om projektet Bergskraft Bergslagen och en framtida exportmarknad för miljösanering.

Motivering

Tusentals arbetstillfällen skapades en gång i Bergslagens gruvor och kringliggande stödnärings. Sedan mitten av förra seklet har näringen reducerats betydligt, och i allmänhetens medvetande har den i stort sett försvunnit. Stora förändringar i världsekonomin och ny teknik i kombination med ett lokalt initiativ från en av Sveriges minsta kommuner kan komma att avsluta Törnrosasömmen.

Ljusnarsbergs kommun har, sedan 2005 till och med juni 2007, drivit projekt Bergskraft med stöd från Lindesberg, Nora, Hällefors och Filipstad, EU:s strukturfonder, länsstyrelserna i Örebro och Värmland, landstinget Örebro län, Sparbanksstiftelsen, SGU, Bergsskolan, Almi, länsarbetsnämnden och det privat näringslivet med flera. Resultatet av projektarbetet har överträffat förväntningarna. Bergskraft har kontakt med ett stort antal företag, och flera av dessa har valt att etablera sig i regionen, vilket lett till en dramatiskt ökad prospektering. Från att ha varit en bransch med svaga framtidsutsikter i Bergslagen har intresset för gruvnäringen kommit in i en stark utvecklingsfas vars motsvarighet inte förekommit på många decennier.

Projektägare och styrelse har gett projektledningen i uppdrag att skapa ett nytt större projekt, "Bergskraft Bergslagen", för perioden 2007–2010. Förberedelser för ansökan till regioner och Nutek pågår för tillfället. I dagsläget har 13 kommuner i sex län och fyra länsorganisationer anmält sig som medfinansierare (Askersund, Degerfors, Hällefors, Lindesberg, Ljusnarsberg och Nora i

Fel! Okänt namn på

Örebro län, Ludvika och Smedjebacken i Dalarna, Fagersta och Norberg i Västmanland, Sandviken i Gävleborg samt Östhammar i Uppland).

Under projektperioden har kontakter med prospekteringsföretag (i kombination med stigande världsmarknadspriser) resulterat i ett mer än tiofaldigande av antalet undersökningstillstånd och av antalet nationella och internationella företag med verksamhet i Bergslagen.

Ett stort källmaterial i form av borrhärdar och skriftliga dokument har samlats in. Drygt 40 000 sidor har digitaliserats och ca 24 000 av sidorna har beskurits och kontrastförbättrats. Cirka 10 000 dokument har registrerats i en databas, BergIS. Målet var och är att i framtiden, i full skala, tillgängliggöra det digitala arkivmaterialet samt databaser och förteckningar över borrhärdar med mera via Internet. Genom Bergskrafts arkivmaterial kan prospekterings- och gruvbolag lokalisera kvarvarande och nya naturresurser i och i anslutning till gamla gruvfält i Bergslagen. Dessutom kan arkivmaterialet användas av offentliga myndigheter vid till exempel tillståndsgivning och utredningar.

Miljöproblem relaterade till historiska gruvområden har länge varit ett stort problem. I ett nationellt perspektiv är läckage från gruvavfall den dominerande källan till metallförorening av vatten. I dagsläget genomförs väldigt få åtgärder för att minska eller eliminera problem med historiskt gruvavfall i Sverige. Den främsta orsaken är att metoderna är dyra och inte alltid effektiva. Behoven är dock stora. Som exempel är 16 av 30 objekt på Örebro läns ”värsta topp 30-lista” gruvrelaterade.

Projektet har arbetat aktivt, och i samarbete med bland annat Örebro universitet och näringslivet, för att sammanföra kompetens och utveckla nya, mer flexibla, men framför allt kommersiellt gångbara metoder för efterbehandling av förorenad gruv- och industrimark. Gruvrelaterade miljöproblem har mycket god potential som tillväxtmotor. Rätt utnyttjat kan miljöproblemen nyttjas som en språngbräda för utveckling av nytt företagande med mycket goda kunskaps- och teknikexportmöjligheter.

I projektarbetet har ett testfält för processutveckling och miljöarbete byggts upp och utrustats med provberednings- och analysutrustning som använts för att göra ”snabbanalyser” av okända material, sten, jord och vittrat gruvavfall. Arbetet leds av Bergskraft och forskare från Örebro universitet. Försöken och resultaten av försöken har analyserats inom ramen för dels en blivande doktorsavhandling, dels två examensarbeten vid Uppsala och Örebro universitet.

Projektet har också aktivt sökt sätt att återanvända/återvinna gruvavfall och har därvid starkt bidragit till att Kopparberg Pigment AB bildades 2007. Pigmentfärgen som bolaget tillverkar av gruvavfall finns nu att köpa i butik över hela landet.

Arbetet med att bygga upp ett kluster inriktades på att bygga breda nätverk och i det arbetet kunna erbjuda kundnytta för dem som engagerats i nätverken. Det är i mötet mellan människor som utveckling sker. De internationella kontakterna blev tidigt fokuserade, och en mängd internationella kontakter och aktiviteter har genomförts. Bland dessa kan nämnas deltagande i nätverk för europeiska gruvregioner (ENMR).

Fel! Okänt namn på

Projekt Bergskraft och nu det kommande projektet Bergskraft Bergslagen har en tillväxtpotential som kan bli ytterligare en del av Sveriges exportindustri när det gäller miljösanering av gruvområden i hela världen.

Stockholm den 1 oktober 2008

Lennart Axelsson (s)

Peter Hultqvist (s)

Tommy Ternemar (s)

Pia Nilsson (s)

Åsa Lindestam (s)